

การประเมินโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2567

Project Evaluation of the Epidemic Prevention Campaign for Infectious and Emerging Diseases by Lopburi Provincial Administrative Organization, Fiscal Year 2024

สุชาญวัชร สมสอน

Suchanwat Somsorn

กองสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี

Division of Public Health, Lopburi Provincial Administrative Organization

E-mail : suchanwat.somsorn@gmail.com

(Received: 18 September 2024, Revised: 2 October 2024, Accepted: 3 October 2024)

<https://doi.org/10.57260/stc.2024.960>

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2567 ตามรูปแบบการประเมินโครงการของ CIPP Model กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากผู้ที่เข้าร่วมโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ จำนวน 200 ราย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม - พฤษภาคม 2567 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติ Paired t-test และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ระหว่าง 50-59 ปี และจบการศึกษาชั้นประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นของโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่หลังเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .001$) และระดับความพึงพอใจของโครงการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นในการดำเนินการป้องกันควบคุมโรคควรมีการอบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มระยะเวลาในการจัดโครงการ เพิ่มนิทรรศการให้มีความหลากหลายขึ้น รวมถึงสนับสนุนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันควบคุมในรูปแบบอื่นๆ เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและเฝ้าระวังโรคอุบัติใหม่ในชุมชนได้ต่อไป

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ รณรงค์ป้องกัน โรคติดต่อ โรคอุบัติใหม่

Abstract

This evaluative research study aimed to evaluate the campaign project to prevent the spread of infectious and emerging diseases of the Lopburi Provincial Administrative Organization in fiscal year 2024 according to the project evaluation model of CIPP Model. A purposive sample of 200 participants in the campaign to prevent the spread of infectious and emerging diseases. Data collection was conducted between January and May 2024. The instrument used in this study was a questionnaire developed by the researcher based on a literature review. Data were analyzed using descriptive statistics, paired t-test statistics, and content analysis. The results of the study revealed that: The majority of the sample was female, aged between 50-59 years and had completed primary school. The sample had the highest level of overall project opinions, the highest level of contextual opinions, input factors, process opinions and output opinions. The sample group had the highest level of knowledge about the prevention of infectious and emerging diseases after joining the project (p -value $<.001$). The overall satisfaction level of the project was at the highest level. Hence, in disease prevention and management, there should be ongoing training to equip public health volunteers with the necessary knowledge. This can be achieved by extending the project duration and offering a diverse range of exhibitions. Additionally, providing support materials in various formats will enable public health volunteers to effectively apply their acquired knowledge in preventing and controlling infectious diseases, as well as monitoring emerging diseases within the community.

Keywords: Project evaluation, Prevention campaign, Infectious diseases, Emerging diseases

บทนำ

โรคติดต่อ เป็นโรคที่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญของระบบสุขภาพทั่วโลก ซึ่งเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อโรคหรือพิษของโรค สามารถแพร่โดยตรงหรือทางอ้อมจากคนสู่คน ส่วนโรคอุบัติใหม่เป็นโรคติดต่อชนิดใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนและต้องใช้เวลาในการวิจัยโรคใหม่เพื่อหาวิธีการรักษา เป็นโรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อใหม่ เช่น โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (กรมควบคุมโรค, 2567; World health organization, 2024) ในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ตามแผนพัฒนาด้านการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพของประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ได้มุ่งเน้นการป้องกันปฐมภูมิ (Primary prevention) โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม รวมถึงมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพทำให้การเกิดโรคและการแพร่ระบาดของโรคน้อยลง ซึ่งกลยุทธ์ในการป้องกันมุ่งเน้นการรณรงค์ให้เกิดความตระหนักรู้ในประชาชนให้สามารถป้องกันการเกิดโรคได้ (กองแผนงาน กรมควบคุมโรค, 2560)

ในด้านการป้องกันควบคุมโรคนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2562 มาตรา 45 (8) จัดทำกิจการใดๆ อันเป็นหน้าที่ของส่วนราชการท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ รวมถึงตามที่กำหนดในกฎกระทรวง พ.ศ. 2541 ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 และมาตรา 45 (8) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 (14) ป้องกันและบำบัดรักษาโรค พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 17 (19) การจัดให้มีโรงพยาบาลจังหวัด การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2567)

ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี โรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่นั้นยังเป็นปัญหาในพื้นที่โดยเฉพาะโรคไข้เลือดออก และโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ได้ริเริ่มโครงการ รณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ขึ้นเพื่อแก้ปัญหาและป้องกันควบคุมการเกิดโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี จากการลงพื้นที่สำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ปี พ.ศ. 2566 พบว่า กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านยังขาดความมั่นใจและความรู้ในการป้องกันควบคุมโรคเพื่อใช้ในการดูแลสุขภาพประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง (องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี, 2566) จึงทำให้ในโครงการดังกล่าว กิจกรรมของโครงการเป็นการอบรมให้ความรู้โดยมุ่งเน้นการสนับสนุนความรู้ในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ให้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้นำไปใช้ในการรณรงค์ป้องกันควบคุมโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี เพื่อนำร่องในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและโรคอุบัติ

ใหม่ที่สำคัญในพื้นที่ให้เป็นต้นแบบในการป้องกันควบคุมโรคในจังหวัดลพบุรี (องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี, 2567)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาการดำเนินการป้องกันควบคุมโรคในชุมชนนั้นต้องอาศัยอาสาสมัครสาธารณสุข เช่น โรคไข้เลือดออก โรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง (ก่องศักดิ์ จันทรวิจิตร, 2566; อีรศักดิ์ คันสร และคณะ, 2562; หทัยชนก บัวเจริญ และคณะ, 2564; เกศิณี วงศ์สุบิน และคณะ, 2559; สมัย พูลทอง และคณะ, 2556) ซึ่งการให้ความรู้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขนั้นจะส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ (รุ่งนภา จันทรา และคณะ, 2565; หทัยชนก บัวเจริญ และคณะ, 2564; อีรศักดิ์ คันสร และคณะ, 2562) จึงได้มีการดำเนินการจัดโครงการขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการทราบผลการดำเนินงานโครงการ ข้อบกพร่อง ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาโครงการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการให้ดียิ่งขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาได้มีการนำกระบวนการประเมิน CIPP Model ของ Stufflebeam (1968) มาใช้ในการประเมินโครงการทั้งในด้านการศึกษาและสาธารณสุขอย่างแพร่หลายในไทย (ก่องศักดิ์ จันทรวิจิตร, 2566; สมัย พูลทอง และคณะ, 2566; ศศิณัฐ สรรคบุรณรักษ์, 2559) ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประเมินการดำเนินงานของโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่โดยนำวิธีการประเมินโครงการแบบ CIPP Model ของ Stufflebeam (1968) มาใช้ในการประเมินโครงการเนื่องจากเป็นวิธีประเมินและตรวจสอบโครงการตลอดแนวตั้งแต่ก่อนการดำเนินโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินโครงการ โดยมีการพิจารณาใน 4 ด้าน คือ การประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยเห็นถึงจุดบกพร่องและแนวทางการปรับปรุงแก้ไขโครงการให้สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2567 ตามรูปแบบการประเมินโครงการของ CIPP Model
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ของอาสาสมัครสาธารณสุขก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2567
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2567

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่จังหวัดลพบุรี จำนวน 14,090 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้มีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากผู้ที่เข้าร่วมโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข ในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ที่เข้าร่วมโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ประกอบด้วย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเป็ก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยโป่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโพธิ์เก้าต้น และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ่อทอง จำนวน 200 ราย ระหว่างเดือนมกราคม - พฤษภาคม พ.ศ. 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล สร้างโดยผู้วิจัย ข้อคำถามเป็นลักษณะเติมคำและเลือกตอบ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ เป็นมาตรวัดชนิดประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้ CIPP model มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต รวม 20 ข้อ โดยการแปลผลพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (ธีรศักดิ์ เลื่อยไธสง , 2549) กำหนดระดับความคิดเห็น แบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหา Alpha coefficient เท่ากับ 0.91

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อ ความรู้เกี่ยวกับโรคอุบัติใหม่ การเฝ้าระวังโรคในชุมชน การป้องกันโรคในชุมชน และการควบคุมโรคในชุมชน รวม 10 ข้อ ลักษณะข้อคำถามชนิดถูกผิด ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน โดยคะแนนสูง หมายถึง ผู้ป่วยมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ มีคะแนนมากกว่า 8 คะแนนขึ้นไป แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหา KR20 เท่ากับ 0.87

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความพึงพอใจของโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ เป็นมาตรวัดชนิดประมาณค่า 5 ระดับ มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความพร้อมในการจัดโครงการ ด้านเนื้อหาและกิจกรรม ด้านความเหมาะสมของวิทยากร และด้านการนำความรู้ไปใช้ รวม 10 ข้อ โดยการแปลผล

พิจารณาจากค่าเฉลี่ย (ธีรศักดิ์ เลื่อยไธสง , 2549) กำหนดระดับความคิดเห็น แบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหา Alpha coefficient เท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม - พฤษภาคม พ.ศ. 2567 โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการรณรงค์ป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่นี้ ใช้รูปแบบการประเมินโครงการ CIPP MODEL ของ Stufflebeam (1997) โดยใช้แบบสอบถามส่วนที่ 2 มีรายละเอียดการประเมินดังนี้

ด้านบริบท (Context evaluation) ผู้วิจัยทำการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของ วัตถุประสงค์เป้าหมาย วิธีการดำเนินการ ระยะเวลา บรรยากาศในการดำเนินงานและการประสานงาน ระหว่างเจ้าหน้าที่ของการดำเนินโครงการ

ด้านปัจจัยสนับสนุน (Input evaluation) ผู้วิจัยทำการประเมินความเหมาะสมของเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบโครงการ งบประมาณสนับสนุนโครงการ เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินโครงการ อาคาร สถานที่ที่ใช้จัดโครงการ

ด้านกระบวนการ (Process evaluation) ผู้วิจัยทำการประเมินผลการวางแผนดำเนินงานของ โครงการ การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดทำโครงการ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ราย การดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนของโครงการ การติดตามการดำเนินโครงการตามขั้นตอนที่กำหนดทุกระยะ การประเมินผลการดำเนินโครงการ การวิเคราะห์และนำผลมาพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

ด้านผลลัพธ์ (Output evaluation) ผู้วิจัยทำการประเมินผลการดำเนินโครงการ และอาสาสมัคร สาธารณสุขที่เข้าอบรมตามโครงการ ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม การจัดทำแผนกิจกรรมตามขั้นตอนโดย การใช้วิธีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยมีการบูรณาการการใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมและ นิทรรศการมีชีวิต การวัดและประเมินผลการกิจกรรมตามที่กำหนดในแผนทุกขั้นตอน อีกทั้งมีการประเมิน ความรู้ตามแบบสอบถามส่วนที่ 3 ก่อนโครงการและเมื่อสิ้นสุดโครงการ และความพึงพอใจตามแบบสอบถาม ส่วนที่ 4 หลังการเข้าร่วมโครงการ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การ แจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการด้วยสถิติ Paired t-test ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุข ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.50 รองลงมาเป็นเพศชาย ร้อยละ 36.50 อายุอยู่ระหว่าง 50-59 ปี ร้อยละ 55.50 รองลงมา 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 32.50 และ 40-49 ปี ร้อยละ 12.00 ส่วนระดับการศึกษาจบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 54.00 รองลงมาเป็นชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 35.50 และอนุปริญญา ร้อยละ 10.50 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลที่เข้าร่วมโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2567 (n=200)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	73	36.50
หญิง	127	63.50
อายุ		
40 – 49 ปี	24	12.00
50 – 59 ปี	111	55.50
60 ปีขึ้นไป	65	32.50
การศึกษา		
ประถมศึกษา	108	54.00
มัธยมหรือเทียบเท่า	71	35.50
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	21	10.50

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตของโครงการรณรงค์ ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2567 พบว่า โครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ของอาสาสมัครสาธารณสุขมีการดำเนินการภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.83, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบริบทอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย= 4.98, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.97) ด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.66, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.82) ด้านกระบวนการอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.73, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.91) และด้านผลผลิต อยู่ใน ระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.95, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.89) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นภาพรวม ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตของโครงการรณรงค์ ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2567 (n=200)

องค์ประกอบการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	ผลวิเคราะห์ความคิดเห็น
1. ด้านบริบท	4.98	0.97	มากที่สุด	สอดคล้อง เหมาะสม
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.66	0.82	มากที่สุด	สอดคล้อง ควรเพิ่มนิทรรศการ และเพิ่มฐานความรู้ให้หลากหลายขึ้น
3. ด้านกระบวนการ	4.73	0.91	มากที่สุด	เหมาะสม ควรเพิ่มระยะเวลา
4. ด้านผลผลิต	4.95	0.87	มากที่สุด	เหมาะสม และมีความพึงพอใจ
ภาพรวม	4.83	0.89	มากที่สุด	สอดคล้อง เหมาะสม ควรเพิ่มระยะเวลา ควรเพิ่มนิทรรศการ และเพิ่มฐานความรู้ให้หลากหลายขึ้น

ส่วนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ของอาสาสมัครสาธารณสุขที่เข้าร่วมโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2567 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ หลังเข้าร่วมโครงการอาสาสมัครสาธารณสุขมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .001$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ของอาสาสมัครสาธารณสุข ($n=200$)

ความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่	กลุ่มตัวอย่าง ($n=200$)		t	df	p-value
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน			
ก่อนเข้าร่วมโครงการ	6.95	1.50			
หลังเข้าร่วมโครงการ	9.43	0.81	-10.306	39	<.001*

* $p\text{-value} < .05$

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจของอาสาสมัครสาธารณสุขที่เข้าร่วมโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2567 พบว่า ระดับความพึงพอใจของโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.94, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับความพึงพอใจด้านความพร้อมในการจัดโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.98, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.11) ระดับความพึงพอใจด้านเนื้อหาและกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.93, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.26) ระดับความพึงพอใจด้านความเหมาะสมของวิทยากร อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.98, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.26) และระดับความพึงพอใจด้านการนำความรู้ไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.91, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.39) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ระดับความพึงพอใจของโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2567

ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
1. ด้านความพร้อมในการจัดโครงการ	4.98	0.11	มากที่สุด
2. ด้านเนื้อหาและกิจกรรม	4.93	0.26	มากที่สุด
3. ด้านความเหมาะสมของวิทยากร	4.98	0.26	มากที่สุด
4. ด้านการนำความรู้ไปใช้	4.91	0.39	มากที่สุด
ภาพรวม	4.94	0.37	มากที่สุด

การอภิปรายผล

การประเมินโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2567 พบว่า การดำเนินงานภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากอาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี มีความต้องการการสนับสนุนในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อ รวมถึงภายหลังการระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 ทำให้อาสาสมัครสาธารณสุขมีความสนใจในการป้องกันควบคุมโรคมากยิ่งขึ้น (องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี, 2567) เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ความคิดเห็นของโครงการฯ ด้านบริบท อยู่ในระดับมากที่สุด มีความสอดคล้องและเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ ก่อศักดิ์ จันทรวิจิตร (2566) พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นผู้ปฏิบัติงานต่อโครงการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม โรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงด้วย “ปิงปองจรรยาชีวิต 7 สี” ด้านบริบท อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนความคิดเห็นของโครงการฯ ด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับมากที่สุด มีความสอดคล้อง แต่ควรเพิ่มนิทรรศการ และเพิ่มฐานความรู้ให้หลากหลายขึ้น เนื่องจากการจัดนิทรรศการจัดเฉพาะให้ความรู้โรคที่เป็นปัญหาสำคัญในจังหวัด จึงไม่ได้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับการศึกษาของ ก่อศักดิ์ จันทรวิจิตร (2566) พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นผู้ปฏิบัติงานต่อโครงการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม โรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงด้วย “ปิงปองจรรยาชีวิต 7 สี” ด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนความคิดเห็นของโครงการฯ ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเหมาะสม แต่ควรเพิ่มระยะเวลา เนื่องจากโครงการเป็นการอบรมเพียง 1 วัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ก่อศักดิ์ จันทรวิจิตร (2566) พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นผู้ปฏิบัติงานต่อโครงการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม โรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงด้วย “ปิงปองจรรยาชีวิต 7 สี” ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนความคิดเห็นของโครงการฯ ด้านผลผลิต อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเหมาะสม และมีความพึงพอใจ เนื่องจากภายหลังโครงการอาสาสมัครสาธารณสุขมีความรู้ที่เพิ่มขึ้น และมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ ก่อศักดิ์ จันทรวิจิตร (2566)

พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นผู้ปฏิบัติงานต่อโครงการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม โรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงด้วย “ปิงปองจราจรชีวิต 7 สี” ด้านผลผลิต อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ก่อนเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการอาสาสมัครสาธารณสุขมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากอาสาสมัครสาธารณสุขทุกคนได้รับการศึกษาจึงทำให้เกิดการรับรู้ความรู้ได้เป็นอย่างดียิ่งขึ้น (องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี, 2567) โดยการให้ความรู้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขนั้นสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (สมัย พูลทอง และคณะ, 2556) สอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งนภา จันทรา และคณะ (2565) พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพและการช่วยเด็กจมน้ำหลังของอาสาสมัครสาธารณสุขที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมความรู้ในการช่วยฟื้นคืนชีพกรณีเด็กจมน้ำสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เป็นไปในทางเดียวกันกับการศึกษาของ อธิศักดิ์ คันทร และคณะ (2562) พบว่า หลังการทดลองอาสาสมัครสาธารณสุขมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความพึงพอใจของอาสาสมัครสาธารณสุข พบว่า ระดับความพึงพอใจของโครงการฯ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเป็นการจัดโครงการภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงทำให้ได้รับความสนใจจากอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นอย่างมาก อีกทั้งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ได้รับการถ่ายโอนไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว (องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี, 2567) ไม่เป็นไปทางเดียวกันกับการศึกษาของ พงศกร ตันติวรานุกร (2566) พบว่า ระดับความพึงพอใจของอาสาสมัครสาธารณสุขต่อรูปแบบการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอในพื้นที่ถ่ายโอนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การประเมินการดำเนินงานของโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2567 พบว่า ผลการประเมินภาพรวม ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีระดับความพึงพอใจของโครงการฯ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อเสนอแนะ ในการจัดโครงการครั้งต่อไป ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มระยะเวลาในการจัดโครงการ เพิ่มนิทรรศการและฐานความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ให้หลากหลายขึ้น รวมถึงสนับสนุนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ในรูปแบบอื่นๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการเข้าถึงสื่อของประชาชนทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2567). *กฎหมายที่เกี่ยวข้อง : พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558*. Retrieve from <https://ddc.moph.go.th/law.php?law=1>
- กองแผนงาน กรมควบคุมโรค. (2560). *แผนพัฒนาด้านการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพของประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรกราฟิกแอนด์ดีไซน์.
- ก่องศักดิ์ จันทรวจิตร. (2566). การประเมินผลการดำเนินงานโครงการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม โรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูงด้วย “ปิงปองจราจรชีวิต 7 สี” จังหวัดสิงห์บุรี โดยใช้ CIPP Model. *วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 6(2), 80-93. สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/tjph/article/view/264519/180835>
- เกศิณี วงศ์สุปิน, ขวัญเมือง แก้วดำเกิง, ธราดล เก่งการพานิช และ มณฑา เก่งการพานิช. (2559). ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. *วารสารศูนย์การศึกษาแพทยศาสตร์คลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า*, 33(3), 196-209. สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/ppkjournal/article/view/68419/56374>
- ธีรศักดิ์ คันตร, กุลชญา ลอยหา, จำลอง วงศ์ประเสริฐ และ เต๋นดวงดี ศรีสุระ. (2562). ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในเขตเมืองอุบลราชธานี. *วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น*, 26(3), 25-35. สืบค้นจาก <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/jdpc7kk/article/view/232218/158554>
- ธีรศักดิ์ เลื่อยไธสง. (2549). *การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลเรื่องที่ 7: การนิเทศการศึกษา (Educational Supervision) สารสนิเทศการศึกษา (Educational Supervision Message: ESM)*. กรุงเทพฯ.
- พงศกร ตันติวรางกูร. (2566). การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอในพื้นที่ถ่ายโอนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน. *วารสารวิจัยการพยาบาลและการสาธารณสุข*, 3(3), 62-76. สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/jnphr/article/view/263889/181574>
- รุ่งนภา จันทรา, ลัดดา เรืองดวง และ ชุติพร หิตอักษร. (2565). ผลของโปรแกรมส่งเสริมความรู้ในการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานกรณีเด็กจมน้ำในอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองฉนาก จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 9(3), 38-48. สืบค้นจาก <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/scnet/article/view/244688/174668>

- ศศิณัฐ์ สรรคบุรานุรักษ์. (2559). การประเมินโครงการศึกษาดูงานภาคฤดูร้อนด้านภาษา ศิลปะและวัฒนธรรมจีนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*, 26(2), 55-73. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pyu/article/view/128436/96540>
- สมัย พูลทอง, เจริญชัย คำแฝง, ชนะ หอมจันทร์, จิระนันท์ คำแฝง และ ทวีศักดิ์ จันทร์หอม. (2556). การประเมินผลโครงการอำเภอควบคุมโรคเข้มแข็งแบบยั่งยืน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารควบคุมโรค*, 39(3), 266-271. สืบค้นจาก <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/DCJ/article/view/155083/112757>
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2567). *กฎหมายเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น*. สืบค้นจาก <https://odloc.go.th>
- หทัยชนก บัวเจริญ, ดารินทร์ โพธิ์ตั้งธรรม และ วิภาณต์ดา โหม่งมาตย์. (2564). การพัฒนารูปแบบการป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านโดยการส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วม. *วารสารควบคุมโรค*, 41(4), 982-994. สืบค้นจาก <https://he01.tci-haijo.org/index.php/DCJ/article/view/155083/112757>
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี. (2566). *รายงานความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนพื้นที่จังหวัดลพบุรี*. ลพบุรี: องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี. (2567). *รายงานโครงการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ปีงบประมาณ 2567*. ลพบุรี: องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี.
- Stufflebeam, D. L. (1968). *Evaluation as Enlightenment for Decision – Making*. Ohio: Ohio State University Evaluation Center.
- World Health Organization. (2024). *Emerging diseases*. Retrieve from <https://www.emro.who.int/health-topics/emerging-diseases/index.html>